

In dezen tijd van nuchtere werkelijkheid is allereerst vraag naar een product, dat praktisch zin heeft, dat te benutten is tot eenig tastbaar doel. Zelfs in het roemruchte tijdperk van de O.W.ers hebben we 't beleefd, dat de toen plotseling oplevende kunstzinnigheid ook al geleid werd door dien praktischen zin! De vraag naar kunst – naar oude kunst hoofdzakelijk, die 'safe' is – was ongekend.

Dat toegepaste, of gebruiks-kunst, in de laatste tijden aan 't floreeren ging, wijst op een toenemende vraag naar dit artikel: een kunstvoortbrengsel en te gelijk een voorwerp, dat te utilizeeren is. Men is er zoo nooit aan bekocht! Schoonheid – poëzie, het hoort nu eenmaal bij het leven, maar, vóór alles dient den mensch het 'comfort'. Het is onredelijk daarover te gaan jammeren – in tegendeel eerder, want de opvatting is gezond, als volkomen in overeenstemming met de geestelijke ontzuivering, die de moderne levenshouding over 't algemeen kenmerkt. 'Zakelijk' voor alles – wie zal er zich aan ergeren, dat de eerbiedwaardige torens van den Keuschen Dom thans op de affiche voor een jaarbeurs dienst doen als vuurtorens voor den handel!

Nu heeft de reclameplaat, als een vorm van gebruikskunst, in haar doelbeginsel, nog iets voor op het gebruiksvoorwerp, omdat ze slechts kan ontstaan dáár, waar ze niet uit kan blijven, praktische doeleinden onmiddellijk heeft te dienen. Haar waarde – ook in esthetisch opzicht – is te toetsen aan de mate van de doeltreffendheid. De kunstbedoeling, met voorbedachten rade, bij den ontwerper, ontnemt aan het product gemeenlijk zijn bestaansredenen. Zoo maakte Toorop eens een uiterst verzorgde en ingewikkeld-gestyleerde reclameplaat voor de Delftsche slaoliefabriek, die te apprecieeren kan zijn om allerlei bijzondere kwaliteiten als een willekeurige teekening, maar juist die miste, welke een reclame in de allereerste plaats eigen moeten zijn. 't Is eigenlijk als een landschap, of een figuurstuk, op een schotel of ander gebruiksvoorwerp.

Het toonbeeld van een rationeele reclame – in beginsel dan – was wel die van het waschmiddel Persil, met reusachtige letters geschreven langs het hemelveld. Het was een boodschap die een ieder bereikte. Het was verbijsterend en zelfs... mystiek van werking. (Een oud vrouwtje moet er zoowaar het woord 'Pestilentie' uit gelezen hebben, wellicht gedachtig aan de woorden uit de Schrift: dat in 't laatste der dagen er vreemde teekenen zouden verschijnen aan den hemel!) Dan zijn er de lichtende transparanten en de annonce's met vurige teekens, beweeglijk en veelkleurig, 's avonds tegen de zwarte nachtlucht boven de huizen der stad. Zooals ik het onlangs nog zag in Londen, wordt het verbijsterend effect nog aanzienlijk verhoogd door een kaleidoscopisch spel van stralende en sproeiende kleurvonken – fonteinen, of stroomende arabesken van vuur. Dat is alles brutaal effectbejag of sensationeele vertooning, wat met kunst